1852. N°. 135

LEYDSCHE COURANT.

De Courant wordt Maandag, Woensdag en Vrijdag uitgegeven. Die van Maandag komt uit Zaturdag Avond.

WOENSDAG, 10 NOVEMBER.

De Prijs der Courant is f 12 in het jaar; de afzonderlijke nommers worden tegen 10 Centen afgegeven.

BINNENLANDSCHE BERIGTEN.

LEYDEN, 9 November.

Zitting van den Gemeenteraad van gisteren.

Afwezig de HH. Mr. G. P. van Outeren en P. H. Baron Taets van Amerongen.

De Burgemeester de vergadering geopend hebbende, stelt aan de orde van den dag de verdere behandeling van de begrooting der inkomsten en uitgaven voor de dienst van 1853, en brengt alzoo in rondvraag of op de begrooting voor de Israëlitische armen zal behouden blijven eene som van *f* 100 voor eene naai- en breischool, en alzoo het subsidie op *f* 1,900, (behoudens de korting van 10 pCt.) zal worden bepaald, waaromtrent de stemmen in de vergadering van Zaturdag ll. hadden gestaakt, en is met 11 tegen 8 stemmen besloten deze som op de begrooting te behouden. — Tegen hebben gestemd de HH. van Kaathoven, Lisman, de Moen, Krantz, van der Boon Mesch, Stoffels, Groos en Luzac.

Nadat de HH. Olivier, Cock en Hartevelt ter vergadering waren verschenen, is op eene daartoe strekkende voordragt van den President der Commissie van Finantie, nader door den Heer Bake voorgesteld, dat alsnu aan de armbesturen zal worden kenbaar gemaakt de begrootingen hunner administratiën zoodanig als die zijn vastgesteld, met uitnoodiging om naar aanleiding van het genomen besluit dat de toegestane subsidie met 10 pCt. zal worden verminderd, nader aan den Raad voor te dragen de sommen in de uitgaaf welke tot dit bedrag zullen worden verminderd, ten einde de uitgaven door de ontvangsten te doen dekken. Dit voorstel is met 13 tegen 9 stemmen aangenomen. — Tegen hebben gestemd de HH. van Kaathoven, Lisman, Adriaans, Siegenbeek, Le Poole, Hartevelt, van der Boon Mesch, Groos en Luzac.

Hiermede Art. 101 afgeloopen zijnde, is, nadat de Heer van der Hoeven mede ter vergadering was verschenen, tot de behandeling van Art. 102 overgegaan.

Dit art. is met 21 tegen 2 stemmen, zijnde die van de HH. Bucaille en Luzac, aangenomen.

Voorts zijn met algemeene stemmen achtervolgens aangenomen de artt. 103—110, 111 en 112, 113—116.

Omtrent art. 117, wordt na eenige deliberatie door het lid Gevers voorgesteld, het hoofd te stellen *Toelage aan de Vereeniging der Turfdragers en Turftonsters* en voorts te bepalen dat over de toegestane som niet zal worden gedisponeerd, dan nadat het Collegie van Burgemeester en Wethouders omtrent deze vereeniging een nader rapport zal hebben gedaan. De Vergadering heeft met 21 tegen 2 stemmen, zijnde die van de HH. Lisman en Adriaans, zich met dit voorstel vereenigd.

Art. 118 in behandeling komende, wordt door den Heer Stoffels voorgesteld voor den aanbouw van dit nieuwe schoollokaal, op deze begrooting slechts *f* 4000 uit te trekken, en het overig bedrag van *f* 3500 te vinden in de begrooting van 1854, hetgeen met algemeene stemmen wordt aangenomen.

Art. 119 wordt met 20 tegen 3 stemmen, zijnde die van de HH. Bucaille, Stoffels en Groos, verworpen.

Naar aanleiding van het rapport van de Commissie van Finantie, om hier eene nieuwe post op te nemen onder het hoofd *oninvorderbare posten op de dienst van* 1851 *en vroeger f* 4,000, wordt dit in rondvraag gebragt, en hiertoe met algemeene stemmen besloten.

Nadat de H. H. Luzac, Adriaans en Cock de vergadering verlaten hadden, wordt art. 120 met 20 stemmen vastgesteld tot een bedrag van *f* 5,000.

Thans wordt door den Burgemeester in behandeling gebragt art. 33, *Geldleening*, waaromtrent de behandelinng was bepaald ne afloop der deliberatiën over de begrooting der uitgaven, en is bij den staat der begrooting dit art. verworpen.

Eindelijk is de geheele begrooting in rondvraag gebragt en met 15 tegen 5 stemmen vastgesteld. — Tegen hebben gestemd de H. H. Olivier, Hartevelt, IJsselsteijn, Leembruggen en Lezwijn.

Bedragende alzoo deze begrooting in ontvangst *f* 321,900.11½, uitgaaf *f* 320,550.55, batig slot *f* 1349.56½.

Ten slotte stelt de Burgemeester nog aan de orde van den dag de benoeming eener Commissie tot het ontwerpen van het adres aan den Minister van Justitie, naar luid van art. 21 van het Reglement van Orde, tot het verstrekken eener toelage aan den Commissaris van Politie, die met de waarneming van het Openbaar Ministerie is belast. Nadat de HH. Lezwyn, de Moen en Olivier waren aangewezen om met den Burgemeester het Bureau van stemopneming uit te maken, zijn bij 17 stembilletten, hebbende de HH. van Kaathoven, van der Hoeven, en ten Sande inmiddels de vergadering verlaten, uitgebragt op de HH. Siegenbeek 12, Olivier 9, Luzac 8, van der Boon Mesch 4, Groos 3, Gevers 3, van der Hoeven 2, de Moen 2, Lisman 2, Stoffels 2 en van Stirum 1 stemmen en blanco één biljet.

Zijnde alzoo benoemd de H. H. Siegenbeek, Olivier en Luzac, waarna de vergadering is gesloten.

— Daar in de mededeeling van den uitslag der beraadslagingen over de begrooting in dit en de twee vorige nommers der Courant, de artt. der begrooting alleen met hun nommer zijn vermeld en enkel die sommen zijn opgenoemd welke verandering hadden ondergaan, was dit overzigt voor hen die de gedrukte memorie waar in die artt. en sommen omschreven zijn, niet hadden ingezien, onvolledig, waarom wij meenen den meesten onzer lezers geen ondienst te zullen doen met hier de geheele begrooting, zoodals die nu is vastgesteld, te laten volgen.

INKOMSTEN.

HOOFDSTUK I. *Batig slot der vorige Rekening.* Art. 1. Batig saldo der laatste rekening *f* 17.970.11½.

HOOFDSTUK II. *Opbrengst van belastingen en heffingen.* Art. 2. Opcenten op de belasting der gebouwde eigendommen *f* 2,970. — Art. 3. Idem der ongebouwde eigendommen *f* 30. — Art. 4. Idem op de personele belasting *f* 6,000. — Art. 5. Omslag voor het onderhoud van lantaarnen enz. *f* 45,000. — Art. 6. Belasting op het gemaal *f* 100,000. — Art. 7. Idem op het geslagt *f* 20,000. — Art. 8. Idem op het binnenl. gedistilleerd *f* 40,000. — Art. 9. Idem op het buitenl. gedistilleerd *f* 2,200. — Art. 10. Idem op den wijn *f* 13,500. — Art. 11. Opbrengst van tollen *f* 1,735. — Art. 12. Idem van brug- en boomgelden *f* 3,315. — Art. 13. Idem van hallen en markten *f* 6000. — Art. 14. Leges en voordeelen der Secretarie *f* 800. — Art. 15. Opbrengst van het minerval *f* 4,500.

HOOFDSTUK III. *Baten en opkomsten.* Art. 16. Huur van huizen *f* 2,100. — Art. 17. Idem van landerijen *f* 765. — Art. 18. Opbrengst van den houtbak *f* 1,000. — Art. 19. Renten van kapitalen *f* 16,580. — Art. 20. Opbrengst van grasverpachtingen *f* 267. — Art. 21. Pacht van de jagt en visscherij *f* 1.000.

HOOFDSTUK IV. *Ontvangsten van verschillenden aard.* Art. 22. Tienden, cijnsen en erfpachten *f* 2,068. — Art 23. Opbrengst der bank van leening *f* 6,000. — Art. 24. Idem van de haardasch *f* 4,800. — Art. 25. Boeten van politie enz. *f* 200. — Art. 26. Idem ter zake van plaatselijke belasting *f* 300. — Art. 27. Vergoeding van perceptiekosten van het Rijk *f* 1,300.

HOOFDSTUK V. *Buitengewone ontvangsten.* Art. 28. Huur van kazernen *f* 2,000. — Art. 29. Andere ontvangsten: geene. — Art. 30. Recognitiën van ambtenaren *f* 800. — Art. 31. Opbrengst van biljet- en zegelgelden *f* 2,700. Art. 32. Opbrengst der verkochte boomen *f* 1,000. — Art. 33. Overwinst der gas-fabriek *f* 13.000. — Art. 33*a*. Geldleening *f* 30,000, omtrent dit art. is op voorstel van het Lid Bake besloten de behandeling uit te stellen tot na den afloop der begrooting. — Art. 34. Aflossing der stedelijke linnenweverij *f* 2,000. (Vergelijk omtrent de verandering der nommers van dit Hoofdstuk, het medegedeelde van de Avondzitting van 4 Nov.)

UITGAVEN.

HOOFDSTUK I. *Huishoudelijk bestuur.* Art. 35. Jaarwedde van den Burgemeester *f* 2,200. — Art. 36. Id. van de Wethouders *f* 2,700. — Art. 37. Id. van den Secretaris *f* 2,400. — Art. 38. Idem van den Ontvanger *f* 3,000. Art. 39. Idem van den agent van kazernering *f* 150. — Art. 40. Idem van den bouwkundige enz. *f* 3,706. — Art. 41. Idem van de ambtenaren ter secretarie *f* 9,300. — Art. 42. Idem van den concierge en de boden *f* 3,700. — Art. 43. Idem van den klokkenist *f* 350. — Art. 44. Idem van de keurders, rooimeesters enz. *f* 800. — Art. 45. Idem van de sluiswachters, brugophaalders *f* 367.45. — Art. 46. Presentiegelden der leden v. d. Raad, Nihil. — Art. 47. Kosten van licht en brandstoffen *f* 1,350. — Art. 48. Schrijf- en bureaubehoeften *f* 150. — Art. 49. Druk- en bindwerk *f* 800. — Art. 50. Briefporten en vrachtloonen *f* 160. — Art. 51. Onderhoud van het raadhuis

f 1,200. — Art. 52. Idem van meubelen *f* 200. — Art. 53. Kosten voor de registers van den burgerlijken stand *f* 900. — Art. 54. Idem voor het kadaster *f* 150. — Art. 55. Idem voor de bevolkingsregisters *f* 500. — Art. 56. Idem voor de kiezerslijsten enz. *f* 400. — Art. 57. Idem abonnem. Staatsbl. *f* 100. Art. 58. Idem van het gemeente dagblad *f* 200. — Art. 59. Idem van zegels van registers enz. *f* 85. — Art. 60. Idem van zetters der directe belastingen *f* 150. — Art. 61. Idem van de broodzetting *f* 45. — Art. 62. Idem der zitting van den militieraad *f* 100. — Art. 63. Idem voor het uitsteken van vlaggen *f* 60.

HOOFDSTUK II. *Kosten voor werken en inrigtingen tot openbare dienst bestemd.* Art. 64. Onderhoud van straten en pleinen. Art. 65. Idem van wegen en voetpaden. Art. 66. Idem van wandelplaatsen en plantsoenen, te zamen *f* 14,100. — Art. 67. Kosten van bruggen en overzetveren. Art. 68. Idem van pompen en riolen, te zamen *f* 14,855. — Art. 69. Idem van havens enz. *f* 5,830.

HOOFDSTUK III. *Kosten voor eigendommen, welke de gemeente naar het burgerlijk regt bezit, met de deswege verschuldigde lasten.* Art. 70. Kosten van klokken, horologien enz. *f* 800. — Art. 71. Idem van huizen, torens, poorten, enz. *f* 5,000. — Art. 72. Idem van kazernen *f* 6,000. — Art. 73. Grondlasten *f* 1,000. — Art. 74. Dijk- en polderlasten *f* 150.

HOOFDSTUK IV. *Kosten van invordering der plaatselijke belastingen.* Art. 75. Kosten van toezigt en invordering der plaatselijke belastingen *f* 24,500. — Art. 76. Teruggave van belasting bij uitvoer, geene. — Art. 77. Idem aan instellingen van weldadigheid *f* 7,000.

HOOFDSTUK. V. *Kosten der openbare veiligheid en van het brandweer.* Art. 78. Jaarwedde van de Commissarissen van politie *f* 3,950. — Art. 79. Idem der dienaars van politie *f* 4,200. — Art. 80. Kleeding en wapening der dienaars van politie *f* 1,400. — Art. 81. Onkosten voor de nacht- en stille wachten *f* 7,650. — Art. 82. Onderhoud der wachthuizen, vuur en licht *f* 200. — Art. 83. Id. der lantaarns *f* 18,000. — Art. 84. Id. der brandspuiten. Art. 85. Belooning en premien aan brandspuitlieden *f* 1,620. — Art. 86. Kosten der schutterij *f* 5,981. — Art. 87. Idem voor het huis van bewaring *f* 100. — Art. 88. Correspondentiegelden *f* 100.

HOOFDSTUK. VI. *Kosten der plaatselijke gezondheidspolitie.* Art. 89*a*. Kosten van toezigt en onderzoek der openbare werken *f* 300. — Art. 89. Plaatselijke gezondheidspolitie *f* 500.

HOOFDSTUK VII. *Kosten voor het onderwijs.* Art. 90. Kosten voor het gymnasium *f* 12,500. — Art. 91. Belooning voor onderwijzers enz. *f* 7,000. — Art. 92. Onderhoud van de school en schoolmeubelen *f* 1,500. — Art. 93. Toelage aan de onderwijzers kweekschool *f* 200. — Art. 94. Toelage aan den pikeur der Hoogeschool *f* 800. — Art. 95. Idem aan den bewaarder der Gehoorzaal *f* 200.

HOOFDSTUK VIII. *Kosten voor het armwezen.* Art. 96. Belooning van doctoren, heelmeesters enz. *f* 5,400. — Art. 97. Kosten van geneesmiddelen *f* 6,000. — Art. 98. Kosten van vervoer en hulp aan reizigers *f* 150. — Art. 99. Idem van verpleging van arme krankzinnigen *f* 6,000. — Art. 100. Aan het H. G. of Arme Wees- en Kinderhuis *f* 17,000. Aan het R. Wees- en Oudeliedenhuis *f* 17,500. Aan het Luth. Wees- en Oudeliedenhuis *f* 3,250. Aan het Minnehuis *f* 17,000, te zamen *f* 54,750. — Art. 101. Aan het Huiszittenhuis *f* 13,960. Aan Vrouwen Kraammoeders *f* 450. Aan de R. C. Armen *f* 8,000. Aan de Luth. Armen *f* 50. Aan de Oud-Cath. Armen *f* 185. Aan de Israëlitische Armen *f* 1,900, te zamen *f* 24,545. Met vermindering van 10 ten honderd; vergel. het berigt der Avondzitt. van 4 Nov. op dit art. Art. 102. Subsidien aan werkhuizen *f* 15,000. — Art. 103. — Kosten van verpleging van zieke armen *f* 3,000. — Art. 104. Toelage aan het Acad. ziekenhuis *f* 2,000. — Art. 105. Idem aan het Invalidenhuis *f* 600. — Art. 106. Renten van de gevestigde schuld *f* 400.

HOOFDSTUK IX. *Renten en aflossingen van geldleeningen.* Art. 107. Renten van bijzondere geldleeningen *f* 1,000. — Art. 108. Aflossing van dezelfde *f* 5,000. — Art. 109. Pensioenen en lijfrenten *f* 1,225.

HOOFDSTUK X. *Andere uitgaven.* Art. 110. Kosten der Kamer van Koophandel *f* 475. — Art. 111. Idem op het houden der lotingen voor de nat. militie en schutterij *f* 200. — Art. 112. Idem van militiepligtigen *f* 150. — Art. 113. Idem van brandverzekering der gebouwen *f* 550. — Art. 114. Id. op het voeren van gedingen, geene. — Art. 115. Idem van gemeenschappelijke werken *f* 2,000. — Art. 116. Uitkeering voor aandeel in de kwade posten *f* 300. — Art. 117. Toelage aan den commissaris der turfdragers *f* 600. — Art. 118. Aanbouw van een nieuw schoollocaal *f* 7,500, (dit art. is uitgetrokken op *f* 4,000, en de overige *f* 3,500, te vinden op de begrooting van 1854). — Art. 119. Aanleg van de kl. ruine tot plantsoen *f* 2,000, (dit art. is afgestemd). Nieuw art. oninvorderbare posten op de dienst van 1851 en vroeger *f* 4.000. — Art. 120. Onvoorziene uitgaven *f* 2.500.

— Ll. Zondag morgen werd de nieuw beroepen Leeraar der Herv. gemeente H. T. de Blaauw in de H. dienst bevestigd door zijnen ambtgenoot F. H. G. van Iterson, die tot tekst had Lucas X: 16ª. Des avonds deed de bevestigde zijne intrede met eene Leerrede over II Cor. V: 16ª.

— Vervolg en Slot van de Arnhemsche Tentoonstelling betreffende de voortbrengselen der Leydsche Fabriek. (zie No. 132.)

Eene verdere opmerkelijke bijzonderheid is, dat Leyden nog altijd boven onze andere laken fabricerende streken een ontegenzeggelijke voortreffelijkheid heeft, zoodat Noord-Brabant vaak te Leyden laat verwen. Aan den anderen kant heeft Noord-Brabant boven Leyden in de mindere soorten, bij de lakenfabriekatie wel vooruit, maar staat daarentegen voor de fijnere soorten bij deze laatste achter. Over het algemeen kenmerkten zich de wollen stoffen, door groote mate van zachtheid, de kraproode stoffen waren schoon van tint en de lakens, over het algemeen, zoowel vrij van bordigheid als van draadschijnigheid. In die laatste fabriekatie verdient vooral ook de firma Krantz en Zoon, niet te worden vergeten, die zich bijzonder heeft onderscheiden door het leveren eens fabrikaats van zóó uitnemende hoedanigheid, dat het, zoo al min geschikt om de groote vraag naar minder qualiteiten te voldoen, bijzonder heeft uitgeblonken, als bewijs van hetgeen uitstekende fabriekatie op eene tentoonstelling van Nederlandsche nijverheid vermag.

De duffels, vooral die uit Leyden, schenen van zeer fraaije nopping te zijn. De kleur was loffelijk en de zachtheid grooter dan men die bij het vreemde fabriekaat opmerkt, terwijl de draad toch zeer degelijk en gevoed was.

Van dat artikel gaan wij over tot een niet min gewigtig product van ons land, dat te Londen niet slechts de bewondering van alle bezoekers opgewekt heeft en door eene medaille bekroond is, maar ook door de industrie des buitenlanders nog niet geëvenaard veel min overtroffen is: wij bedoelen hier de Leydsche dekenfabriekatie. In dat vak is onder anderen tentoongesteld door P. F. J. IJsselsteyn, de Gebrs. van Wijck en Comp., J. J. Hoogeboom en Zn. en ook door J. C. Zaalberg en Zn., te Leyden. Leyden heeft bij herhaling zijn meesterschap in de dekenfabrikatie door het zachte en mollige der producten bewezen. Dat voortreffelijke van het Leydsche fabriekaat heeft dan ook het vreemde fabriekaat hier te lande verdrongen.

Wij zeiden boven, dat het Leydsche fabriekaat het vreemde product hier van de markt heeft weten te dringen: er is echter nog meer: het Nederl. product is in menig vreemd rijk een zeer gevaarlijke concurrent voor de Inlandsche markt aldaar geworden. Hoe goed de wol ook zij, welke men buiten 's lands voor de deken-fabriekatie bezit, welke zorg men besteedt aan kammen, spinnen, het leggen van de schering, de voortreffelijkheid van den inslag en het vollen, de Leydsche deken zal — uit inlandsche of vreemde wol gefabricëerd — altijd blanker, boller en molliger dan het vreemde fabriekaat wezen, al ware dit zelfs voortgebragt door het land, dat bekend is den betrekkelijk hoogsten graad in het fabriekwezen te hebben — door Engeland. Dit is zelfs zeer in het oogloopend en gemakkelijk te toetsen, aangezien een deken, waar ook, uit de gelijke zwaarte van wol vervaardigd, niet half zoo dik, bol en veerkrachtig als de Leydsche deken zal zijn.

Zoo ver het stuk in de *N. Rott. Cour.*, wat de Leydsche fabriekaten aangaat, in 't kort overgenomen. Nog zonden eenige fabriekanten van hier, in dat verslag niet genoemd, proeven hunner fabriekaten in. I. en A. le Poole zonden fraaije zijden en wollen damast in twee kleuren, en carmozijn en geel wollen damast. De saaijet en wollen garen fabriekanten W. F. van Hartrop, F. W. van Hartrop wed. T. van 't Hooft en J. C. v. Vuuren, zonden schoone proeven van hun fabriekaat in; terwijl men voorts in 't oog houde dat er nog verscheidene groote en belangrijke fabrieken zijn die wel op deze tentoonstelling niets hebben geleverd, maar die door hunne ingezondene fabriekaten te Londen of op vroegere inlandsche tentoonstellingen de eer en roem hunner fabrieken met het beste gevolg hebben gehandhaafd, zooals b. v. de grijn en polemiet fabriekanten P. Clos & Leembruggen, de lakenfabriekant O. O. v. d. Berg, de deken-fabriekanten Scheltema, Zuurdeeg, van Wensen, de saaijet en wollen garen fabriekanten, de Wed. N. de Graaf en Zoon en anderen.

Nog werd op de tentoonstelling keurig bewerkt leder gezien uit de Leydsche fabriek van J. G. C. Schmier, en maroquin uit de fabrieken van H. Schmier en Zn. en van Smith en Comp. Kookfornuizen uit de ijzergieterij van D. A. Schretlen en Comp. Kartonwerk uit die van C. B. en M. Righart van Gelder; dakpannen van een nieuw maaksel en fijn vaatwerk uit de pottenfabriek van J. P. Neuhaus; behangselpapier uit die van J. v. d. Berg, en eenige heelkundige instrumenten door A. G. Mullié.

— De *Staats-Courant* van gisteren deelt een uitvoerig en zorgvuldig bewerkt verslag mede van de HH. Ingenieurs L. J. A. v. d. Kun en F. W. Conrad, omtrent de gebeurde onheilen op en toestand en bruikbaarheid van den Holl. Spoorw.

Na eene inleiding en verhaal van het gebeurde onder Voorschoten op den 12den Oct., treedt het verslag in eene beschouwing van het houten rosterwerk, de spoorstaven en de locomotieven, waaruit wij hier de voornaamste bijzonderheden mededeelen:

» De eindverbindingen der spoorstaven laten hier, zoowel als op de meeste spoorwegen, te wenschen over. Het zijn de zwakste punten der spoorwegen.

Men moet het indringen van de spoorstaven in het hout beletten, en ook zooveel mogelijk voorkomen dat de spoorstaven uit hetzelfde horizontale vlak geraken, doordien de eene door de zware locomotief wordt nedergedrukt, en de andere of blijft staan of eenigzins opwaarts wordt gedreven. Het aanstooten van alle raderen is hiervan het gevolg; bij te groote snelheid kan dit op de veiligheid van het vervoer van nadeeligen invloed zijn.

Door het indringen van de spoorstaven in het hout, hetgeen bij het overgaan der locomotieven plaats vindt, blijven de koppen der houtschroeven uitsteken. Van tijd tot tijd moeten die houtschroeven worden nedergeschroefd. Dit gaat soms met moeijelijkheden gepaard, omdat de schroeven in het hout roesten.

Omtrent de houten onderlagen en ijzeren spoorstaven van dezen spoorweg wordt opgemerkt, dat de weg in verschillende tijdvakken is aangelegd; die van Amsterdam naar Haarlem werd geopend in 1839; van Haarlem tot Leyden in 1842; van Leyden tot 's Hage in 1843; van 's Hage tot Rotterdam in 1847.

Voor de eerste sectie werden brugvormige spoorstaven aangenomen, ter lengte van minstens 4 el, ter hoogte van slechts 5 duim en wegende niet meer dan 20 Ned. ℔ per strekkende el. De ondervinding toonde later het ontoereikende dier spoorstaven waarvan nog een deel op den spoorweg ligt, en dit op de wielen der locomotieven van invloed is geweest.

Later is van Haarlem tot Rotterdam, op voorstel van den tweeden ondergeteekende, een steviger roosterwerk aangenomen, en spoorstaven hoog 0.065 wegende 30 Ned. ℔. Bij Haarlem zijn in lateren tijd spoorstaven van 35 à 36 Ned. ℔ per el verwerkt.

De maatschappij doet de vroegere te ligt bevonden spoorstaven allengskens door zwaardere vervangen. Jaarlijks wordt met deze verwisseling voortgegaan.

Wat de houten onderlagen betreft, krijgt men bij de spoorwegen zulke uiteenloopende uitkomsten, dat wij het gewaagd zouden vinden een cijfer als middental aan te geven, waarnaar men als vaste regel zou kunnen ter toetse brengen, of bij het vernieuwen dier houten onderlagen te veel of te weinig wordt gedaan.

Intusschen is op de drie eerste sectien de tijd reeds daar waarop de houten onderlagen en vooral het spint, aan bederf onderhevig worden. Bij sommigen bespeurt men dit na 4 à 5 jaren. Andere zijn nog gaaf na het dubbele van dien tijd.

Bij eene spoorweg-onderneming als de onderhavige, is het voor den bouwopziener uiterst moeijelijk dit tijdstip met juistheid te kiezen. Aan de eene zijde wordt hij door de publieke veiligheid gedrongen het oogenblik der vernieuwing te vervroegen; de geldelijke belangen der onderneming die aan zijne zorgen zijn toevertrouwd, gebieden hem aan de andere zijde geen hout te vernieuwen dat, zonder bezwaar, nog dienen kan.

Volgens gedane aanteekeningen, zijn van 1849 tot October 1852, 65,295 strekkende el strekhouten en 12,193 stuks dwarsleggers vernieuwd. In het laatste boekjaar 1851 werd daaraan eene som van *f* 45,613.40 besteed.

Op de inspectie van 13—19 October zijn onderlagen, die het meest door bederf scheen te zijn aangetast, ontbloot, en is naar overtuiging en ondervinding der commissie niet één balk gevonden, waardoor een onheil aan eenen behoorlijk aangevoerden trein kon worden berokkend. Wij hebben evenwel daarbij balken gezien, waarvan eene spoedige vernieuwing wenschelijk is. Doch bij een goed beheer zal dit wel altijd het geval blijven. Daar waar dagelijks vernieuwing plaats heeft, zal ook dagelijks te vernieuwen gevonden worden. Het komt er maar op aan de grens met juistheid af te palen, waar de verwerping van het oude hout moet plaats vinden. Het is beter te veel dan te weinig te doen, en zoowel in het belang van het reizende publiek als van de maatschappij zelve is het raadzaam, dat de schaal naar de zijde der veiligheid overhange. Het is ons nergens gebleken dat door de maatschappij anders gehandeld wordt.

Na den noodlottigen 12den October hebben meer dan 150 treinen den weg doorloopen. Zij hebben te groote snelheid vermeden, en het is ons niet bekend geworden dat er zich bij hunne beweging eenig bedenkelijk verschijnsel heeft voorgedaan.

Het is gebleken dat het hout in het algemeen in eenen veel beteren toestand verkeert, dan het aan oppervlakkige beschouwers is toegeschenen, niet één balk is gevonden waarvan de kern tot verrotting was overgegaan; en zoo er al eenige weinige balken te voorschijn kwamen, waarvan de tijd tot vernieuwing was aangebroken, zoo droegen, en onderlagen en aansluiting der wiggen en strekhouten overal de blijken van een zorgvuldig onderhoud, en ook hier werd niet één balk gevonden die voor de veiligheid van den weg gevaarlijk was te noemen.

Maar hoezeer ook de overtuiging der Commissie vaststaat dat het spoor thans in voldoende orde is, zij is ook overtuigd dat de vernieuwing van het hout bij voortduring krachtig moet worden doorgezet.

Dat er bij het ongeval van den 12den October eene te groote snelheid aan den trein werd gegeven, is ons uit alle gedane nasporingen gebleken; hoeveel die snelheid is geweest, kunnen wij met geene mogelijkheid nagaan.

Het is evenwel bepaaldelijk aan die te groote snelheid dat wij het gebeurde toeschrijven. Ons onderzoek, zoowel van den weg zelven als van het gebruikte materieel, heeft ons de gemoedelijke zekerheid gegeven dat zonder te groote snelheid geen ongeluk zou zijn gebeurd.

Onder de middelen tot leniging der kwaal is het eerste en voorname middel, het voorschrijven van een maximum van snelheid dat in geen geval op eenig deel van den weg mag worden overschreden.

Wij gelooven dat dit maximum op 45 Nederl. mijlen (van 1000 el) in het uur zou dienen bepaald te worden.

Wij ontveinzen ons niet dat deze bepaling welligt niet aan het publiek aangenaam zal zijn, omdat de reis van Amsterdam naar Rotterdam daardoor zal moeten verlengd worden.

In dit bezwaar, zou te gemoet te komen zijn door sommige der talrijke tusschenstations van dezen spoorweg meer voorbij te rijden dan thans gebruikelijk is.

Wij rekenen dat elk tusschenstation of halte een tijdverlies veroorzaakt van minstens 3 minuten, terwijl dit verlies bij de steden op 7 à 8 minuten kan berekend worden.

Dit doet ons zien dat, zonder overdrijving van snelheid, bij het behouden der vele stations en halten van den Holl. spoorweg, de reis tusschen Amsterdam en Rotterdam bezwaarlijk in minder dan 3 uren kan worden afgelegd.

Sinds den 12den October zijn de strengste orders uitgevaardigd om de snelheid van 45 mijlen in het uur niet te overschrijden, waarvan het gevolg dan ook is dat de treinen thans in den regel ruim ¼ uur later aankomen dan op de biljetten is aangekondigd.

Het tweede middel is het zooveel mogelijk verhoogen der radkransen of flenzen, zoowel der locomotieven als der wagens; en het vermijden van eene te stompe vereeniging van die radkransen met de vellingen.

Hiertoe zal de maatschappij krachtig moeten voortgaan in het verwisselen van het laatste nog overgeblevene gedeelte der oude 20 Ned. ℔ spoorstaven door andere van 30 ℔, of nog beter van 35 ℔ per el, zoo als daarvan reeds een gedeelte met het beste gevolg door haar is beproefd.

Met de eindverbindingen der spoorstaven heeft de maatschappij sinds eenigen tijd eene proefneming op vrij groote schaal gedaan; zij behoort daarmede voort te gaan, en in de eerste plaats die eindverbindingen te verzorgen, waarbij zich de behoefte tot voorziening het meest doet gevoelen, al was het dat die verzorging aanvankelijk en tijdelijk bestond in het aanbrengen van eiken platen onder de einden der spoorstaven.

Bij de beoordeeling van onze spoorwegen, en vooral wanneer men de snelheid, hier te lande oorbaar, met die van vreemde spoorwegen vergelijkt, moet men nimmer uit het oog verliezen dat in onze veen- en derrieachtige gronden het eigenlijke spoor nimmer tot rust komt.

Eene geregelde dienst zal door een dubbel spoor worden bevorderd en in de laatste jaren is dan ook, zonder aandrang van het Gouvernement, door de maatschappij een dubbel spoor gelegd van Haarlem tot Veenenburg over eene lengte van ongeveer 14,000 el, waarvan de kosten kunnen geraamd worden op *f* 238,000.

Om de geheele overige lengte van ongeveer 70,000 el met dubbel spoor te beleggen, rekenen wij dat een kapitaal zou vereischt worden van *f* 1,200,000.

Zoo het dubbel spoor van Veenenburg tot 's Gravenhage wierd doorgetrokken, waartoe een kapitaal van ruim *f* 500,000 toereikende is, zou reeds eene aanzienlijke verbetering aan den weg en zijne exploitatie zijn toegebragt.

Wat het onderhoud der houten onderlagen aanbetreft, is het de overtuiging der Commissie dat geene bijzondere maatregelen aan de maatschappij behooren te worden opgelegd.

Naar de elders verkregene ondervinding is het allezins raadzaam dat in het vervolg geene greenen balken in den weg worden verwerkt, zonder vooraf door het indringen van teerolie, met kreosoot bezwangerd, of eenig ander beproefd middel, tegen verrotting te worden beveiligd. Hoe lang zulke balken kunnen duren, is nog niet bekend, maar zeker wordt zelfs aan het spint eene groote duurzaamheid verzekerd, zoodat na tien jaren daaraan nog geen begin van verrotting is te bespeuren.

Onder de middelen die in het belang der publieke veiligheid dringend gevorderd worden, behoort eene politiewet voor de spoorwegen.

Ten slotte heeft de Heer Conrad verzocht, hem van de verdere vervulling der betrekking van specialen Commissaris van wege het Rijk bij de Hollandsche Spoorwegmaatschappij eervol te ontheffen; hij acht dit zelfs in het voordeel van eene onderneming die hem jaren lang reeds zooveel zorgen heeft gekost, waarvoor hij steeds rusteloos is werkzaam geweest, geene opoffering hem immer te veel was, waaraan hij zijne beste levensjaren heeft gewijd, en waarvan hij de belangen steeds met die van het publiek, naar zijn vermogen, heeft trachten te vereenigen."

— De brand in de nieuw gebouwde meekrapfabriek van den Heer v. d. Bosch te Wilhelmina-dorp is gelukkig nog gestuit, zoodat slechts de maaltoestellen en de builen vernield zijn.

— Uit Frankfort wordt gemeld, dat men daar sedert eenige dagen eene volkomen zomerwarmte had, van ruim 70 graden Fahrenheit, in Zuidelijk Duitschland begonnen de boomen weder op nieuw uit te botten.

's GRAVENHAGE, 9 November.

Z. M. heeft benoemd tot Controleurs der eerste klasse der directe belastingen, in- en uitgaande regten en accijnsen, de Heeren J. L. van Schaik te Heerenveen en J. J. van Stapele te Leyden, beide van de tweede klasse.

— Volgens de laatste berigten uit Stokholm scheen de ziekte des Konings van vrij hardnekkigen aard te zijn. De koorts hield gestadig aan; echter had geene verergering van den toestand plaats gehad.

— De Koninklijke Nederlandsche Maatschappij, tot aanmoediging van den Tuinbouw hield den 6den alhier hare achtste algemeene vergadering, onder het Voorzitterschap van Jhr. Mr. W. M. de Brauw.

Bij het verslag geven van den staat en de lotgevallen der maatschappij, bragt de Secretaris (Prof. de Vriese), hulde aan den onlangs afgestorven Dr. C. Dalen, te Rotterdam. In hem verliest de maatschappij een' van de grootste ijveraars voor hare bedoelingen. Uit de correspondenten verloor de maatschappij, door den dood, Dr. Nolte, in Suriname. Vier contribuerende leden zijn overleden. Elf hebben bedankt; daarentegen zijn er 35 nieuwe toegetreden. De maatschappij heeft thans 543 leden, waarvan er 432 contribuerende zijn.

In plaats van eerelid, opengevallen door het afsterven van Dr. Dalen, is met algemeene stemmen benoemd Z. Exc. de Heer Mr. J. A. Duymaer van Twist, Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië.

De financien der maatschappij staan, vergeleken met vorige jaren, niet ongunstig. Na eene gedeeltelijke aflossing van het renteloos voorschot, door de leden des bestuurs gedaan, om den schuldenlast der maatschappij van voor 1847 te dekken, blijft er voor 1852 nog een batig slot.

Als nieuwe bestuurs-leden werden herkozen de aftredende Heeren: Prof. Reinwardt, Jhr. Mr. C. van der Goes en de Heer Polman Mooy.

In den zomer van 1853 zal eene Tentoonstelling worden gehouden te Rotterdam.

Eindelijk is, onder meerdere andere belangrijke onderwerpen, besloten, het jaarboek te veranderen in een periodiek geschrift, hetwelk de nieuwste en belangrijkste zaken uit het vak van den tuinbouw zal bevatten.

Het blijkt dat de maatschappij werkelijk bloeit.

AMSTERDAM, 8 November.

Gisteren avond vierde Ds. I. Prins, Predikant bij de Ned. Herv. Gemeente alhier, in de Westerkerk, plegtige gedachtenis van zijne vervulde 50-jarige Evangeliedienst. De tekst zijner feestrede was, Col. 1: vs. 27c—29. Op den dag zijner feestviering werd hij door Z. M. den Koning begiftigd met de Ridder-orde van den Nederl. Leeuw.

— Den 28sten dezer is de dag, waarop de Hoogleeraar aan het Seminarie der Rem.-Gereformeerde Broederschap, alhier, A. des Amorie van der Hoeven, het feest zijner 25-jarige ambtsvervulling zal vieren.

— De Hervormde Gemeente van het nabij deze stad gelegen Houtrijk en Polanen (Halfweg Haarlem) mogt zich gisteren voor het eerst in het vroeger nooit gekende voorregt verblijden, van in een eigen bedehuis ter godsdienstoefening zaâm te komen. Tot hiertoe met de gemeente van Spaarnwoude en Spaarndam gecombineerd, had zij altijd op ver gelegen plaatsen ter kerk moeten gaan. De nu gebouwde kerk is bijna geheel uit liefdegaven gesticht, welke hier en elders waren bijeengebragt. Onder die giften was er eene van *f* 6000, waarvan de edele gever of geefster, met bewonderenswaardige kieschheid, tot hiertoe zijnen of haren naam volstrektelijk onbekend gehouden heeft. — De eerste predikatie werd gehouden door Dr. H. J. Spijker, Pred. alhier, die tot tekst gekozen had 1 Cor. 3: vs 11.

— Met veel belangstelling vernemen, en met genoegen berigten wij onzen lezers, dat er thans krachtige pogingen worden aangewend tot het oprigten van Bad- en Waschhuizen in eenige wijken dezer stad, alwaar die inrigtingen van het grootste nut zullen kunnen zijn. Binnen kort zullen wij in staat zijn, nadere bijzonderheden over deze zoo gewigtige aangelegenheden mede te deelen.

— De Heer C. Blanc van Parijs, alwaar hij vroeger de betrekking bekleedde van Directeur des beaux arts, bevindt zich in onze stad, om inlichtingen in te winnen tot het uitgeven van een groot photographisch prachtwerk van al de etsen van Rembrandt.

— Naar men verneemt, is door den Minister van Binnenl. Zaken aan Floor en Comp. alhier, vergunning verleend tot het aanleggen van eene postwagendienst, van Rotterdam naar Amsterdam, heen en weder, dagelijks, van Amsterdam, 's morgens ten 9 ure, en van Rotterdam, ten 8 ure.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

FRANKRIJK.

PARIJS, 7 November.

De Senaat heeft thans beslissing genomen betreffende de invoering van den Keizerlijken Regeringsvorm. Daaruit blijkt het, dat de partij, welke vijandig gestemd is ten aanzien van den Maarschalk Jérôme Bonaparte, zeer krachtig is en zich nadrukkelijk verklaart tegen elke wettelijke bepaling, waardoor de Maarschalk en diens nakomelingen regt zouden kunnen verkrijgen op de Keizerlijke waardigheid. Van de tien leden der commissie hebben zeven zich verklaard tegen die bepalingen. Zij hebben niet alleen de vroegere staatkundige gedragingen van den Voorzitter van den Senaat en diens zoon afgekeurd, maar ook aanmerkingen gemaakt op hun gedrag, als bijzondere personen. De Voorzitter der Republiek heeft zijn geest er niet over uitgelaten.

De Brusselsche *Indépendance* bevat nog uit Parijs van Maandag morgen een telegraphisch berigt, waarbij gemeld wordt dat de Maarschalk Jérôme bepaald afstand doet van zijn Voorzitterschap bij den Senaat; dat het volk tegen den 21sten dezer is opgeroepen om in de volksvergadering het besluit van den Senaat aan te nemen of te verwerpen, en dat het Wetgevend Ligchaam opgeroepen is tegen den 25sten November.

SARDINIË.

TURYN, 3 November.

De Ministeriële krisis is geheel geëindigd, daar de Heer Cavour benoemd is tot Voorzitter van den Ministerraad en Minister van Financiën; de Generaal Dabormida tot Minister van Buitenlandsche Zaken; de Heer Ponza de San Martino tot Minister van Binnenlandsche Zaken; zij vervangen de Heeren d'Azeglio, Cibrario en Bersati, terwijl de portefeuille van Justitie en Openbaar Onderwijs, die van Oorlog en die van Openbare Werken in dezelfde handen blijven. Deze afloop der krisis beantwoordt geheel aan den wensch van de voorstanders der constitutionele en liberale regeringsbeginselen.

RUSLAND.

PETERSBURG, 5 November.

Gisteren overleed alhier de Hertog Maximiliaan van Leuchtenberg, gemaal van de oudste dochter van den Keizer, in den ouderdom van 35 jaren. Hij was de tweede zoon van Eugenius Beauharnais, aangenomen zoon van Napoleon, en van de Prinses Augusta Amelia van Beijeren. Zijn oudste broeder overleed in Maart 1834, en hij volgde hem op in zijn titel als Hertog van Leuchtenberg en Prins van Eichstadt. Hij bekleedde vele hooge militaire en burgerlijke betrekkingen. Hij laat zes kinderen na, vier zonen en twee dochters. De Hertog was bekend als een geleerd en dapper man. Algemeen werd hij geroemd wegens zijne gevoelens en zijn karakter. Reeds sedert lang aangetast door de kwaal, die hem nog zoo jeugdig grafwaarts sleepte, had hij dezen zomer eene reis naar de warmere luchtstreken, Italië en Egypte, ondernomen, in de hoop te zullen herstellen. Deze verwachting is ongelukkiglijk teleurgesteld. Gedurende deze reis moest hij in onderscheidene steden ophouden en verblijven, ten gevolge van zijn ongunstigen gezondheidstoestand. Hij was nog slechts sedert kort te St. Petersburg teruggekeerd, toen de dood hem overviel.

KERKNIEUWS.

Den 4den November heeft de Breede Kerkeraad te Kampen opgemaakt het volgende zestal van Predikanten: DD. Heerspink, te Gieten; van Loon, te Hoogezand; Sannes, te Oude Pekela; Sluiter, te Wijhe; Steenberg, te Dirksland; Coolhaas van der Woude, te Nieuw-Beerta. En daaruit dit drietal: van Loon, Steenberg en Coolhaas van der Woude.

218de Staats-Loterij.

Trekking der Vijfde Klasse.

9de Trekking. Nos. 15233 en 17961 ieder een prijs van *f* 1,000.

ADVERTENTIEN.

BEURSPRIJS VAN SCHULDBRIEVEN.

MAANDAG, 8 November.

		Laagst. koers	Hoogst. koers	Gebleven
NEDERLAND, Werkelijke Schuld à	$2\frac{1}{2}$ pCt.	$68\frac{1}{2}$	$68\frac{3}{8}$	$68\frac{3}{8}$
Dito Certificaten	3 ″	$76\frac{9}{16}$	77	77
Dito dito	4 ″	$95\frac{3}{16}$	$95\frac{1}{4}$	—
Amortisatie Syndicaat	$3\frac{1}{2}$ ″	$94\frac{1}{2}$	—	—
Handelmaatschappij	$4\frac{1}{2}$ ″	—	—	—
O. I. Leening	4 ″	$94\frac{5}{16}$	$94\frac{11}{16}$	$94\frac{11}{16}$
Dito Holl. Spoorweg	″	82	—	—
Aandeelen Rijn-Spoorweg	$4\frac{1}{2}$ ″	—	—	—
Haarlemmermeer	5 ″	—	—	—
FRANKRIJK, Certif.	3 ″	78	$78\frac{1}{8}$	$78\frac{1}{8}$
Dito dito	5 ″	—	—	—
RUSLAND, Obl. HOPE 1798 en 1816	5 ″	$107\frac{7}{8}$	108	108
Dito dito 1828 en 1829	5 ″	$106\frac{1}{4}$	—	—
Cert. bij dito 1831 en 1833	5 ″	$97\frac{1}{8}$	$97\frac{1}{4}$	—
Dito 1840	4 ″	$90\frac{7}{8}$	91	$90\frac{7}{8}$
Dito bij STIEGLITZ & Co.	4 ″	$90\frac{1}{2}$	—	—
Dito dito Nieuwe	4 ″	—	—	—
Inschrijving in Assign.	6 ″	$70\frac{1}{4}$	—	—
Certificaten van dito	6 ″	71	—	—
POLEN, Obligatiën	4 ″	—	—	—
Dito Aandeelen met Loten.	fl. 250 *f*	—	—	—
Dito dito 1835	″ 500	—	—	—
SPANJE, Obligatien	à 1 pCt.	$24\frac{7}{8}$	—	—
Dito Obligatiën	3 ″	$51\frac{5}{16}$	—	—
Dito Binnenl. à 6 m.	3 ″	$45\frac{3}{4}$	—	—
Bewijzen Coupons		$3\frac{11}{16}$	—	—
OOSTENRIJK, W. B. bij Goll.	5 ″	$86\frac{3}{4}$	—	—
Dito	4 ″	$69\frac{1}{2}$	—	—
Dito Metall.	5 ″	$77\frac{7}{8}$	$78\frac{1}{16}$	—
Dito Nieuwe	5 ″	$90\frac{3}{8}$	$90\frac{5}{8}$	$90\frac{5}{8}$
Dito 1847	$2\frac{1}{2}$ ″	$40\frac{7}{16}$	$40\frac{1}{2}$	$40\frac{1}{2}$
BELGIË, Bank	$2\frac{1}{2}$ ″	—	—	—
Dito bij ROTHSCHILD	$2\frac{1}{2}$ ″	$52\frac{1}{8}$	$52\frac{15}{16}$	$52\frac{15}{16}$
BRAZILIË, 1824 100 £	5 ″	$99\frac{5}{8}$	—	—
PORTUGAL, te Londen	5 ″	$42\frac{1}{8}$	—	—
Dito dito	4 ″	$38\frac{1}{2}$	$38\frac{5}{8}$	$38\frac{5}{8}$
VENEZUELA,	$3\frac{1}{2}$ ″	$40\frac{3}{4}$	—	—
MEXICO,	5 ″	—	—	—
AMERIKA, Bankactiën		4	$4\frac{1}{16}$	—

Te Leyden ter Boekdrukkerij van J. G. LA LAU.